

ရတနာပုဂ္ဂနည်

နှစ်လည်မဂ္ဂဇင်း

၂၀၁၂-၂၀၁၃ ပညာသင်

ပြဇားနှင့် အနေးဆုံးများ ရှိခြင်း

ဒီကျော်မှာ သက်ရှိရန်ပြောလုပ်ကျင့် လူနှင့် သတ္တဝါများကိုသာ မျက်စိတ်ပြုဖြစ်ကြပည့်သက်ရှိ ဆုတာ မျက်လုပ်နဲ့ ပါးစပ်ပေါက်နဲ့ လွန်ရှားသွားလာ နိုင်ပုံ သက်ရှိဟု စိတ်ထဲခွဲပါတယ်။ အပင်များ ကိုသက်ရှိဟု၍ ဖတင်ပေါက်၍၊ သိပ္ပာပြုရှင်များ အဆိအရ လွန်ရှားသွားလာ နိုင်ပုံ စာသောက်နိုင်ပုံ သက်ရှိယူတဲ့ ပြီးထွားပြီးရှိလျှင် ရှင်စပ်ရောဂါး ပြုနိုင်လျှင် သက်ရှိပည်၏ ထိုကြောင့် အပင်များ လည်း သက်ရှိဟု၍ သဘောသပေါက်လျှင် အပင်များ စံလိပ်ငန်းသောင်တာများနှင့် လူနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်အ တွက်အကျိုးပြုနေသည်။

ကျော်တွင် အပင်များအရှိလျှင် ကျော်ကြော်မျက် သုဉ်သွားလိမ်းပည်ဟုပြောလျှင် လွန်သည်ဟနဲ့သို့ မည်။ လွန်နဲ့ပထ်၊ အပင်များတွင် အပိုးစေရန်၏ အောက်အစိတ်အပိုးများ အထူးသာဖြင့်အဆွက်များ

၌ ကလိုရိုးလ် (Chlorophyll) ဟူသောအစိမ်း ရောင်ခြားမေးရှိသည်။ သူတဲ့ပြုပြုပြုကိုရွှေ့အောက် သတ္တဝါကရှာမှုရှား ဘယ်အရာကမယ်လိုပဲ။ နေ ရောင်ခြည်မှုရာသော အလင်းစုံမှုအင်ကို တေတွေ့စ် အင်အဖြစ် ပြောင်းလဲပေါ်လိုသည် ရှင်သတ္တုမျိုးရှိ သည်။ တစ်နည်းပြောရရှိ ပို့ယေသာအတွက် လုပ်နိုင်သည်။ ကာွန်နိုင်အောက်ဆို၍ (CO_2)ကို အဆွက်တွေ့ရဲ့ လေပေါက် (Stoma)များက တစ်ဆင့် ပို့ရောက်စေသည်။ ရောက် အဖြစ်ကာစ်ယူပြီး ရေ ဓာတ်ကတ်ဆင့် ပင်စည်ကိုပြတ်ကာ အဆွက်သို့ တွန်းစိုးပေး ရှိဆိုရင် အဆွက်ထဲမှာ ကာွန်နိုင်အောက် ဆိုင်နဲ့ ရောက်ပြည့်စုတုလောက်ရော့ပြီး ဒီအဆွန်များ ကလိုရိုးလ်က နေရောင်ခြည်အလင်းထဲကအပြာ ရောင်နဲ့အနိုင်လိုင်းအလွှာတွေကို ဖော်ယူလိုက်ပြီး

အတောက် စွမ်းအင်အရွင်အား ပြုပုံများဖြစ်ကြသည်။ အသိသူ့ သိကြားရှိ အပင်ဆလဲနဲ့ တည်ဆောက်ရာတွင် ပါဝင်သောဆလဲဂျုလို (Cellulose) အပြစ် ပြောင်းလဲ လိုက်သည်။ တစ်ချို့ရှိ သံသားနဲ့ အဖွဲ့ (ပို့ပို့နှင့်) အား ဆောက်ရေးဆိုင်ရာပုဂ္ဂိုလ် အပြစ် ခွဲ့ခြုံကြသည်။ အပင်များနဲ့ ခြုံပေးလိုက်သော သိကြားအတ်သည် ဤနှစ်ပြောင်းလဲအသုံးပြုလိုက် သော်လည်း ပက္ခနိုင်သေး။ ပိုတွေ့နေသေးသည်။ ပိုလှုံးနေသောသိကြားများကို ရောတွင် ပေပါ်ဝင်နိုင် သော ကနိစတ် (Stararch) အပြစ်ပြုပုံးပဲကာ အပြုံးပဲစဉ်၊ အရွှေ့နှုန်းနှင့် အသီးအထွေပုံးပဲတွင် အရာ၊ အပြစ်ပို့လောင်ထားလိုက်သည်။ သိန် ကျိုးပြုပုံး အာလုံးသည်များတွင်လည်း ကနိစတ်များဘုံး၊ သို့ လောင် ထားကြသည်။ ထိုကနိစတ်ကို လူတို့ပို့စိုး အားထား၍ စားသုံးနေကြရသည်။ ကနိစတ်ဟား၊ ချင်လျှင် ကြရည်သောက်ပါက သိကြားရည်သောက် သည်နှင့် အတူတူပဲ။ ကြပ်ပဲကျတော့ ကနိစတ် အပြစ် ပြုပုံးလဲသုံးလောင်ကြား ကြပ်မှုလုပ်လှုနိုင် သိကြားချုပ်ရာများ အသုံးပြုကြသည်။ အလင်းမှုစွဲ၊ နိုင်သောအပင်များက နှစ်စိုက်စတ် ပက္ခတရန် တန်ခိုင် သိန်ထောင်ပါဝါးဘဝါ ခန့် ထုတ်လုပ်နိုင် စွဲမှုကြသည်။ သိန်ဘယ်ကရာဇ်လဲလိုပေါ်ရင် “သိန် ဒိုးထဲကပဲ” လို ပြဿနာကျော်သိပ်၏ ပိုက်ဆ အသာပြားစွဲ၌ စားစေရန်ပုံးပါ့။ တင်နေကြသူများ၊ ကလိုပိုးပါ့၏ ကျော်များကို သိသုရားပေစွဲ၊ ကလိုပိုးပါ့၏သာမရှိလျှင် ကဗျာကြိုးမိုက္ဂြာပြတ်လတ်ပြီး၊ အတောက်တော်ချုပ်သိပ်။ မှတ်ကြေတွေ့ရှုည်လုပ်ဟန်၏ လော့။

ତାଙ୍କରେ ଦେଖିବା ଆମେବାକୁ ହେଉଥାଏ ପ୍ରାଣିଙ୍କରେ
ଦେଖିବା ଯାଇଲୁ । ତାଙ୍କରେ ଦେଖିବାକୁ ଆମେବାକୁ ହେଲୁ
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା
କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା କିମ୍ବା

စားပြီးတော့ အသက်ရှင်နိုင်တာပဲဟု အချိုကေတော်က
တက်ကြပါလို့မည်။ အသားရင်သာ တိဇ္ဈာန်များ
သည် ပည်သည့်အရာများစားသုံးသည်ကို စဉ်းစား
ကြည့်လိုက်ပါ။ အပင်များပြစ်နေသည်ကို တွေ့ရှိရ
လိုပဲည်။ အချို့ဖွားတွင်လည်း အပင်ထွက်ပဲည်း
များပါဝါလျှင်ဖြစ်ပေး ထုန်းလျှိုက်စားပဲလား အနိယုန်
ကုတ်စွမ်းချင်ပါသလား၊ ကြော်သကား ပြောပို့ နှစ်ဦးပို့
ကြော်ပါသလား၊ ကျော်ဖုန်းလို့ဆိုရင်တော့ အဆင်
ပြောသလား၊ ဂျုံပို့ သာကုလို့ နှစ်ပူးပေါင်း၊
ကော်ကျော်ပေါင်းနဲ့ အကြောင်တွေလည်း ရှိလေပူ့၊
လောက်ဖို့နဲ့ ပဲကျော်ဖူ့ဖူ့တွေကိုပြီးဘုံလိုက်ရင် အာ
သာပြောသွားသူမျှ။ သာပေါ်စားအပင်နှင့် ပလွှတ်ပေး
ပုန်တိုင်ပင်၊ ပို့ကြုံး ပျောက်ရှု ကျော်အာလျှိုး
သည် ကိုစာတိပါကြပ်ယုဝေသာအပင်များပြစ်သည်။
အသားစာတိ ကြပ်သော အပင်များလည်းမို့သေး
သည်။ အသားစားချင်သွား သတ်သတ်လွှတ်
စားသွားများအတွက် ပဲပူ့နဲ့ကဲ အဆင်အပြောဆုံးပြစ်
သည်။ ဂျုံနဲ့ဆန်ပါပြီးလျှင် ခုတိယအရောက်ပြီး
သို့ဖြစ်သည်။

ဟင်းစတ်အပြောကြုံတွေလည်း အပင်နဲ့
ရှောင်လို့ပဲရာ အပျော်ယပကာတွေ ကြည့်ရင်လည်း
တော်လိုက်ကော် အပင်ကဝိပါလာပြန်သည်။ ကော်
ပါဆိုရင် ဒါးဒါးသောက်ချင်သွားတွက် ကော်ပါဆိုတွေ
ရှိတာပဲ့၊ ချို့ဆိုကြော်သွားတွက် လောက်ပဲရည်
ရှိသည်။ သဘာဝစတ်ဦးကြို့ကိုသွားအတွက် လိုင်
ပျော် ရှောက်၊ သံပုဂ္ဂ၊ နားနားပျော်ရည်တွေသောက်
ရှိရသည်။ အသီးအန့်တွေစားရှိရသည်။ ရောဘဝပြု
အန့်စိုင်းရည်လေးသောက်ရှိရသည်။ အဟောဝပြု
သည်။ ယာကာအကြောင်းတော့ ပြောသကော်၏၍ ရော်ပြု
လောင်တဗုံ ရုပုရေပေသည်။ တိုးတက်သော စက်မှု
နိုင်ကြော်များပြုပြီးပြောက်ရေးတွင်လည်း အပင်များက
အရောက်းသောအခိုးကြော်ပါဝါစားလုပ်ရှိပေသည်။

နောကောင်းပြစ်ပြီးသို့ပါက အေးသောက်နှင့်
သတ်ရုပ္ပါးကြသည်။ အေးဝါးအတော်များများသည်

လည်း အပင်များမှထုတ်ယူထားသော အပင်ထွက်
ပစ္စည်းများပြစ်ကြသည်။ ယခင်ကုက်များပျောက်
အေးဆိုလျှင် ဆင်ကိုးနား(Cinchona)အပင် အခေါက်
ကရာသည်။ သွေးတိုးကွာဝင်လျှင် ဘုမ္မရာဇာပြစ်ရှိအား
ရှိရသည်။ ခုတိယကျောင်တော်တွေ နားလည်းကြော်
ခဲ့သော သင့်နိုင်လောင်သေားသည် ဤယုတိယုရှိသည်။
ဆရာဝိကော် အေးဖောက်လင်သော အပင်ကိုရှားခိုး
ရှာ ရှာတွေပါပျော်ပြောသောအပါး သဟာတော်ဘွဲ့
အင်စိုင်းနှုန်းသည်ဟု ဖော်ခဲ့ဘူးသည်။ အလုပ်တိုင် သည်
အနိုင်းနှင့် အများဆိုသလို အေးဖောက်လင်သည်။
ပို့ပြစ်သည်။

အိုး တိုက်၊ တဲ့တာနှင့် ပရိဘားပေါ်မျိုး
များကိုကြည့်လျှင် သစ်သားများကိုအသုံးပြုကြရသည်။
လုပ်င်းဝင်းနောက်လျှင် အဝတ်အစားများသည် ဝါ
ရွှေးမှ ချုပ်တည်အပြစ်ထုတ်ယူ၍ ယက်လိုပိုးပြုး
ပြစ်သည်။ ခုတိအေး အရောင်တင်ဆီ၊ ဆိုးအေး၊
သစ်အေး၊ ကော်၊ ရာဘာ၊ တာပင်တိုင်ဆီများသည်။
အပင်မှထုတ်ယူရရှိခိုးပြုးပြစ်သည်။ အေးကျော်သတို့
ကျော်ကော်အကြောင်းတွေကြို့ခဲ့ပါသော်လည်းကောင်း၊
တစ်ထောင့်တွင်ညုပြင်လိုက် ပြစ်သွားတော့ပေါ်။

လုပ်ခဲ့သော နှစ်သုန်ပေါင်းများနှာကတော်
ကပေါ်ရောက်နောက်ချုပ်သောအပင်များသည် နောရောင်
မြည့်စွမ်းအင်ကိုရယ်ပြီး ကျော်ပြစ်စုပ်ကြုံး လောင်
စာ (Fossil fuel)အပြစ် ကျော်ပါးသွေး၊ ရော့
သဘာဝစတ်ဦးမှာအပြစ်ချော်ခြားသွားကြသည်။
ယင့်အောက်တွင် ယားရုပ္ပါးများ၊ ဖော်တော်ယားများ၊
သဘေားများ၊ လေယာဉ်များ၊ စက်ရှုံးများ၊ ကလို
အပ်သောစွမ်းအင်စား၊ ဝေါကို ကျော်ပြစ်စုပ်ကြုံး
လောင်တဗုံ ရုပုရေပေသည်။ တိုးတက်သော စက်မှု
နိုင်ကြော်များပြုပြီးပြောက်ရေးတွင်လည်း အပင်များက
အရောက်းသောအခိုးကြော်ပါဝါစားလုပ်ရှိပေသည်။

လူမှာတွေသွေ့ပါဝါတွေ အသက်ရှိရပ်သွားမြို့က
သေြားပါး သတ်မှတ်ကြသည်။ အေးခဲ့ပူ့များ၊ အေး
ပေးခဲ့ပူ့များတွင် အောင်ဆိုက်သွားကြုံးများကို တွေ့

ဘုံကပါလိုင်ယူ၍ အရေးပေါ် လွန်သူများအတွက် အသက်ကုသယ်ရန် အောက်သိရှင်များကို အသက်ရှုခဲ့ အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ သက်ရှိစိုင်းရှုခွင့်နောက်ရှုစွာ လေထာဝရှိနေစွာ အောက်သိရှင်တွေ ဘယ်ကဏ္ဍကုသယ်လာသူလုပ်ဟု တွေ့ဖို့ကြသလား။ အပင်တွေ အလင်းအီအစာဖွံ့ဖြိုး၏ (Photosynthesis) ပြစ်စိုင်ကြောင့် အဆွဲကို လေပေါက်များက တစ်စွဲ ထွက်နိုလာကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ဤသတ္တုလာကြခွာကို အပင်များသာမို့က အသက်ရှင်စိုင်းရှုနောက်ရှုစွာ အောက်သိရှင်လည်းကောင်းသော မည်။

သမ်ပင်ယူးသည် နေအော်၏ ပြုပိုင်းသော
အသိနိတွင် အရွက်၏ လေပေါက်ပု ပင်စွဲပျော်ပြုပိုင်း
ပြုစွဲသောပြုပု သမ်ပင်ပိုင်အောက်တွင် နားခိုပေါက်
ရေးစွဲယူးပြုပု အေးပြုသော ခံသူမျှဟို ခံသူမျှပါက
လိုပည့် ထိုအပြုပု လေပြုပုနှင့်ဝိုင်းဒဏ်များကျကျယ်
ပေးနိုင်ပြုပု။ အပင်၏ အပြုပုးသည်ပြုဆိုလား
အတွက်တွင် ဖုန်းတော်လိုပုနေသောပြုပု ရရှိပု လေ
ပြောပု ပြုတိုက်တော်သည်အတော် ပြုဆိုလား ပြုနိုင်ပု
သည် အကျိုးကို ကာကွယ်ပေးနိုင်ပြုပု။ အပေးကို
ထိုသိန်းထားနိုင်ပုအသည်သူဘာတော်အဖွဲ့ပုလုပ်တော်ပု
ကာကွယ်ပေးနိုင်ပြုပု။ နှုကာသည် သတ်တစ်ပုလေကော်။
ဂုဏ်တစ်သော် နားခိုပိုင်သည်ဟု ဆိုသည်အတိုင်း
သတ္တဝါယူး ပို့စွဲအေးထားရာ နေရာကြီး ပြုသည်။
အတိုင်ပုလုပ်ယူးသာပက အချို့အပင်ယူးသည်
ပိုင်းလန်းလုပ်သည်အတွက် စတုကြည်းခေါ်ကို
ပြုစေပေါ်သည်။ လုပေသော ပန်းမွေ့ပုံယူးပြုပု ၁၀၀
ဘာတော် နှုန်းပါက စတုကြည်းလုပ်ယူး ပိုတ်ချွဲးသောမျှကို
ပေးနိုင်ပိုင်သွာ်ပြုပု စတ်ဘာရာရိုက်လည်း ပြည့်တင်းရာ
ရောက်ပေးသည်။

ပတ်ဝန်ကျင်ထိန်းသိမ်းမေးတို့ ကျွန်ုပ်၊
ပူဇ္ဈာလာမူ (Global Warming) အကြောင်းတို့
ပြောလျှင်လည်း အပ်ပျော်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပရိနိပေး။

ကျွော်ကြီး ပုံစံးလာမူအငြာင်း လေလာပါက
ဖန်လှုပါပ် (Greenhouse) အကျိုးသက်ရောက်မှု
အငြာင်း သိတားရန် လို အပ်ပါသည်။
နေရာတွင်ပြည့်သည့် ကျွော်ပြောဝါသို့ ကျင်ရောက်သည်။
အခါ အလင်းစွမ်းအင်ပု အပူစွမ်းအင်အပြိုင်း
ပြောင်းလဲသွားကြသည်။ ကျွော် အပေါ်ယဉ်ဗျာတွင်
လေထုပ္ပန္နမျိုးပါက ယင်အမျှေး အားလုံး လေထုတဲ့
သို့ ဂုဏ်ထွက်သွားကြပေသည် ထိုလေထုပ္ပန္နက အပူ
ကို စုပ်ယူတားနိုင်စွမ်း ရှိကြသည်။ ဂျို့နဲ့သော
နှစ်ပါပ်ငါး ၂၂၀၁၇၅က လေထုတဲ့တွင် ပါဝင်သော
တတ်ပ္ပန္နမျိုး၏ အန္တာနှင့် ယုံအမြောက်နှင့် အဣ္မား
ကြတဲ့ ပြောင်းလဲလာသည်ကို လေလာတွေ့ရသည်။
အထူးသြားမြင့် ဝိသိန်းနှင့် ကာွန်နိုင်အောက်ဆိုက်
တတ်ပ္ပန္နမျိုး၏ ပုံပေါက်တက်လာသည်။ ယင်း
တတ်ပ္ပန္နပို့သည် အပူကို စို့စို့ပုံးနိုင်စွမ်း ရှိကြ
သည်။ သို့ပြုတို့ အပိုက ထိုတတ်ပ္ပန္နပို့သည်
ဖန်လှုပါပ်ရှိ ပုန်ချပ်ပျေားသွေးယ ပြုပုံးကြသည်။
နေရာတွင်ပြည့်ကို ဝင်ဆွင်ပေးပြီး အပူကို ထွက်ခွဲ
ပပေးပေး။ ဖန်လှုအိုင်ကြီးသွေးယ ဖြစ်နေသော
ကျွော်ကြီးသည် တစ်နှစ်ထက်တစ်နှစ် အုပ်စို့ ထို့
ပြုတက်ကော်လှပြု့ပြုသည်။ ဂျို့နဲ့သော ချုပ်တစ်ရာ
ကျော်က ဘီကိုစုံပိုင်ပို့ကို(0.6°C) အနဲ့ ထို့ခွဲခဲ့သည်။
ယုံချုပ်တစ်မှု ၁၁ဒီဂီးယာရိုင်ဟာတီ အုပ်စို့ကဲ
လာသည်ကို တွေ့ရှိခဲ့သည်။

လောင်တာအသုပြုမှု များပြားမြင်းဂကြာင့် လေထုထဲ
တွင် ကာဖွန့်စိုင်အောက်ဆိုဒ်များ ပို့များပြားလာခြင်း
ပြစ်သည်။ သစ်တော်မြို့များ မကြားကေ တော်း
လောင်ကျော်းပါက လေထုလည်းပြည်မူပြည်း ကာဖွန့်စိုင်
အောက်ဆိုဒ်များလည်း အများအမြား ထွက်ရှိလာကြ
သည်။ တော်းအကြီးအကျယ် လောင်ကျော်းပါက
ဒီအော်စုံပါနာ ပြည်ကြရာသည်။ ကာဖွန့်စိုင်အောက်ဆိုဒ်
အသုပြုစိုင်သည် အပင်များ ဆုံးဖြတ်သွားသည်သာက
အပင်များ ပါးလောင်ကျော်သည်အခါ ကာဖွန့်စိုင်
အောက်ဆိုဒ်များ ထွက်လာသည့် နှစ်ကြိုင်နှစ်နာရီပေ
သည်။

အက်ကုံးပြောရှိသွေလာသည့် စိန်ပို့ဆွဲတေသာည်
ပဟုတ်ပေး အပင်နှင့် သတ္တဝါတို့တွဲ ရောက်
အသစ်အဆန်းများလည်း ကျော်လာနိုင်သည့်
ကပ်ဖို့ကြီးများအင် ကြိုတွေ့ဖွယ်စီသည်။

ကျွဲ့ကြီး ပူဇ္ဈာတေသာမှုကို ရရှင်တန်ဒေဝါယာ
ပြုလိမ့်နိုင်မှသာ ကပ်ဖို့ကြိုးပါ လွှေ့ပြောကိုနိုင်ပေ
လို့ပည်။ ဟည်သို့ စိုင်းဝန်းလုပ်ဆောင်ကြပည်နည်း။
လောင်စာများဖြူဗြာသော ထင်း မိဘသား လောင်စာ
သိများ သာဘာဝတတ်ငွေများ သုံးခြုံခြင်းကို လျှော့ချ
နိုင်မှသာ ကျွဲ့ကြီး ပူဇ္ဈာတေသာက်တင်နိုင်ပေလို့
ပည်။ လောင်စာများအတော် စွမ်းအင်များစွာ ထုတ်ယူ
နိုင်သည့် နေ့ လေ၊ ဒီရေ၊ ချုံကလိယာစွမ်းအင်များကို
အတော်ထိုး အသုံးပြုသင့်ပေသည်။ သစ်ပင်များသည်
လည်းကော်မွှုပိုင်အောက်ဆိုရို့များစွာ ကို အသုံးပြုရှင်း
စွမ်းစုံသဖြင့် ကျွဲ့ကြီးပူဇ္ဈာတေသာမှုကို တားဆီး
ကောက်ယော်ပေးနိုင်သောင်ကြောင့် သစ်တော်များ
ပုဂ္ဂန်းတိုးအောင် စိုင်းဝန်းတို့နှင့်မြင်းသစ်ပင်များ
ခုတ်လွှဲခြင်းကို ရောင်ရွှားခြင်း သစ်တော်ကြိုးများ
ပြုသည်အထိ သစ်ပင်များကို စိုက်ပြုခြင်းတို့ကို အသိ
စိတ်တော်ပြင့် စိုင်းဝန်းလုပ်ဆောင်ကြပါက အဖွဲ့အစည်း
ခါးတိုးပါ ကင်းလတ်နိုင်ပေသ် ပိုင်ပေသေသာ်။

ରାତ୍ରାବୁଦ୍ଧତାଗ୍ନିପିଲ୍ଲିଟାଙ୍କ ଶିଳ୍ପିରେ
କେନ୍ଦ୍ରାବୀରିକ ଫିରାବୀରିକର୍ମପଦିନିର୍ମିଳିଷ୍ଟେଟରାଙ୍କ ପ୍ରିମ୍ରି
ଜ୍ଞାନପଦାବ୍ୟନ୍ୟା ତାରିଖରେକ୍ଷିତାଗିଲ୍ଲିହେ ତୀର୍ଥିଦିବ୍ସ
ପେଟ୍ରି ଅଣ୍ଡାର୍ଯ୍ୟବିହୀନାଙ୍କ କାଗ୍ଯାବେଳିକିଣରେ
ଆସ୍ତିବିନ୍ଦିରେ ଜ୍ଞାନପଦାବ୍ୟନ୍ୟାରେ ଉଠିବିନ୍ଦିର୍ଯ୍ୟାଙ୍କ
ଦୟାତ୍ମକାଙ୍କ୍ଷିତାଙ୍କ୍ଷିତାଙ୍କ ତାରିଖରେକ୍ଷିତାଗିଲ୍ଲିହେ

ကိုယ့် (ၧ၃)